

ARADI HIRDETŐ.

Szerkeszti 's kiadja Sveszter Ferencz.

50-dik szám.

Szombaton December 9-én 1848.

7-ik évi folyam.

Előfizetési jelentés.

Mint hogy lapunk, daczára jelen fölötté viharos és bajos időnek, a' nagy tisztelendő közönség szíves részvéte által magát számos évek során át is fentartá, és minket kötelességünk teljesítésében még a' várbeli bombázat sem rettenté el; 's miután cselekvésünkre nézve, úgy véljük, minmagunkat miről sem vádolhatjuk, tehát szíves részvétre ezután is méltatni reménylünk, és a' nagy tisztelendő előfizetőinknek eddigelő tapasztalt pártfogásukért legbensőbb köszönetünket nyilvánítván, a' közelgő évről szíves előfizetésre meghíni bátorkodunk.

Az előfizetési díj fél évre, az az: 1849-ik évi januárhó 1-ső napjától kezdve juniushó végeig, helyben házhoz-hordással együtt 1 ft 26 kr., — Uj-Aradra 1 ft 40 kr. — Postán boríték alatt bérmenten küldendő lapokért, az eddig divatozott 2 ft 12 kr. helyett, csak 2 ft pengő pénzben.

Az előfizetési díjak valamint ezen lapra, ugyszinte az „Arader Kundschaftsblatt“-ra elfogadtatnak a' szerkesztőség irdájában, Forray utczában, Wiszkub'háza 1-ső emeletében. — Vidékiek hozzájuk legközelebb eső t. postahivataloknál is előfizethetnek.

Hirdetmények beiktatás végett hasonlóan a' szerkesztőség irdájában vétetnek fel. — Iktatási díj 6 nyomtatott sort felül nem muló hirdetményekért 18 kr. és ismétlésnél 12 kr., több sort foglalókért minden hasáb sorért 3 kr., de ismétlésnél csak 2 pkr. vétetik; tehát soráért 2 hétre 5 kr., holott egy, hetenként kétszer megjelenő lapban, sorát 3 krval számítva, 2 hétre 12 pkr. fizetendő, és ez az, mire a' t. cz. közönséget figyelmeztetni kívántuk.

Kiadó Szerkesztőség.

Ajánlkozás.

Egy tudományilag művelt és maga körében tapasztalt ifju ember, ki több belföldi nyelven beszél, akármilly koru tanulók mellé nevelőnek ajánlkozik. Értekezhetni a' szerkesztőségénél.

Oktatási ajánlat.

Fehér varrásban, fehér, fekete, arany- és egyéb hímvarrásokban, horgolásban, és egyéb különféle kézi munkákban, továbbá olvasás, irás és számvetésben oktatás adatik az azelőtti templommost szabadsajtóutczában, a' 2 pisztolyhoz czímtett Novák házában földszint. Bejárás a' keresztutczában.

Ugyan ott egy külön szoba minden időben bérbe adandó.

Néhány oskolás gyermekek

fölvétetnek az uj oskola-pálya beérkeztével lak és tápzatba egy az oskolához közel lévő tisztes házba. Bővebbet a' szerkesztőségénél.

Hölgy és férfi divatképek,

mozgóképek és mozdíthatlanok, f. második fél évre kaphatók a' szerkesztőségénél.

28 font szép fonott lószőr

eladó; miről bővebbet a' szerkesztőségénél.

Mint gazdasszony

kiván egy jó erkölcsű 's értelmes özvegnő egy tisztességes házban alkalmaztatni. Bővebb értesítést ad a' szerkesztőség.

Bérleti jelentés.

Hübner Ferdinand halála után maradt 3 marosvizi malom, u. m. kettő a' csálai erdőben, és egy az aradi határban, bérbe adandó.

Az özvegy kérésére

Lázár Lázár.

Helybeli.

A' várva-várt 400 lengyel 10 ágyuval vasárnap, dec. 3-án Pestről valahára megérkezett. Máriássy alezredes ezekkel, egyesülve a' Székelyek és Honvédekkel, a' várt még azon éjjel bevenni kísérté.

A' hadfiakban nagy vala a' lelkesedés, minden hadosztály legelől kívánván menni. A' külső sánczokon szerencsésen átmentek, és sikerült nekik egy híd felállításával a' második sánczon, a' 2-ik bástyára jutni és remélhetőleg a' harmadik sánczon is célta érve átkeltek volna, hahogy a' fegyverszuronyok véletlen összeütközése okozta zöreje a' várórt figyelmessé nem teszi, mert az

azonnal: Halt, wer da-t? kiálta, mire néhányan hadfiaink közül hirtelenkedve: „Éljen a' magyar“ kiálták, de az ór tüzelt 's ez által a' vállalkozás rosszul ütött ki, mert az ágyuzás kezdődött. ZIKKO őrnagy térde egy kartács által, valamint több vitézek is megsértettek, ugyszinte több holtakat számlálunk, mellyek közt 3 Lengyel, 4 Székely és 20 's néhány honvéd. Fogolyul esett 1 lengyel, 3 székely és 23 honvéd.

E' szerencsétlen vállalkozás után hétfőn f. hó 4-én is a' mi embereink közül 2 század maradt a' sáncokban, jól elrejtve, kik a' várbastráin a' vár-öröket agyonlőtték, mire nézve magát ott katonaság aztán nem mutatá, azon felül a' várba folyvást bombáztak, mi onnan még csak esti 5 óra-kor viszonoztatott kartácsokkal és ágyugolyókkal, azok leginkább a' város felé irányoztatván, mi 8 óráig tartott.

Egy kartács, sajnos! a' bárányutczában özvegy Szalbeknö istállóját gyújtá meg, melly egészen leégett, a' benne volt három paripa azonban kiszabadított.

Legközelebbi számunkban a' fölötte veszélyes tűzoltásnál magukat kitüntetett derék honfiak neveiket közlendjük.

Kedden, f. hó 5-én, a' várparancsnokság 17 uj-aradi lakost, kik mintegy 6 hete Temesvárról sőt beszállítottak, kieresztett; szintugy Zselinszki grófnak ott fogva volt 2 uj-aradi tisztjét, és csak az uj-aradi és szépfalvi jегyzők tartattak ott.

V e g y l e t.

—*.* Pest. Hadseregeink minden osztályai letevén az esküt az alkotmányra, és feltevén a' törvény értelmében a' magyar színeket, a' hajdani seregredek és ujon állított honvéd zászlóalljak közötti különbség ezennel megszüntnek 's a' magyar hadsereg osztatlan-egységűnek jelentetik ki, mellynek minden osztályait a' magyar honvéd sereg dicső nevezete egyaránt illeti. Mi is ezennel olly kijelentéssel tétetik közhirrre, hogy a' hadügy-ministérium ezen egységnek a' zászlóallji belső szerkezet egyenlősítésével is azonnali életbeléptetésére utasítva van. A' honvéd. bizott. elnöke Kos suth Lajos.

—*.* Temesvár városa a' törvényes hatalom ellen föllázadt katonai parancsnokok által ostrom alatt tartatván, a' temesi kincstári árva-letéteményi pénztárból kölcsönny tartó egyének felszólíttatnak, hogy az érintett pénztárba sem tőkét, sem pedig kamatokat, az általok ezen rendelet közhirrre-tételétől kezdve, ott leteendő összegek elvesztésének terhe alatt, le ne fizessenek, hanem a' lejárt vagy lejárandó kamatokat vagy tőkéket további rendelkezésig az e' végre kellően utasított budai főpénztári vagy szegedi sóhivatalba szállítani kötelességüknek ismerjük. — A' pénzügy-ministérium.

—*.* A' temesvári katonai parancsnokság által császári biztosnak kinevezett Stoján Ba-

lázs faluszerte köröztetett bujtogató rendelete valóságos honarulást foglalván magában, ezen egyén törvényküülinek kijelentetik, 's a' hatóságoknak meghagyatik, hogy Stoján Balázst fogják el, a' hol találják, 's állítsák a' rögtönítelő bíróság elébe. Pest, november 27-én 1848. Az országos honvédelmi bizottmány. Nyáry Pál, h. elnök.

—*.* A' temesvári főpostaigazgatóság a' fenforgó körülmények tekintetéből Szegedre helyezték át. Budapest, nov. 29-én 1848. — A' honvédelmi bizottmány meghagyásából Ambrus Mihály.

—*.* Rendelet a' hatóságokhoz. A' nép felvilágosítására hasznos szolgálatot tevén azon néplap, melly magyarul Népbárát, tótul Prjatel ludu, oláhul Amiculu poporului, németül Volksfreund czim alatt jelenik meg; ennek következtében felszólíttatnak a' hatóságok, miszerint a' lelkészeket, falusi előljárókat és lakosságot e' lap megjelenésére ajánlólag figyelmeztessék; megengedtetvén, hogy egy példánynak évi ára a' községi pénztárból kilizettethessék.

A' magyar „Népbárát“ hetenkint kétszer jelenik meg, vasárnap egy, csütörtökön pedig fél íven, 's az előfizetési ár fél évre 2 pft, a' tót, oláh és német példány megjelenik hetenként egyszer egy íven, 's ára félévre 1 ft 30 kr. Kelt Budapest, nov. 27-én 1848.

A' belügy-ministeriumtól.

—*.* Bécs. Ó felsége a' császár, Horvatország bánjának, báró Jellachichnak elismerése magas jeleül, a' Leopoldrend nagy keresztjét ajándékozta, mivel olly sebesen haladott Bécs ellen, és a' főváros bevételével kitünő szolgálatot tön. Altábornagyok Hartlieb, Zeisberg és Ramberg ugyanazon rend parancsnoki keresztjét kapták.

—*.* Bécs, nov. 25-én. A' Wiener Ztg mai száma, mint a' pozsonyi német lapban olvassuk, Windischgrätz-től következő proclamatiót közli: „Midőn az oct. 20. és 23-ki proclamatióimban foglalt rögtönítéletli fenyegetést seregeimnek a' belvárosba történt bevonulása után tüstént életbeléptetém, kényszerítve érezém magamat, szigorú és rettentő példát adni mindazok irányában, kik eddig elég eszelősek voltak hinni, hogy büntetlenül lehet fölkelést hirdetni, egy nagy város népességét örök csoportozások és lázongások által szüntelen lázas félelemben tartani, 's az által forgalmát és hitelét megsemmisíteni, általánossá tenni az elszegényedést, szóval minden irtózatosságot és törvényteleniséget elkövetni az emberiségben. Azt hiszem, e' czélt elértem, 's miután a' katonai bizottmány által kimondott rögtönítéletek a' legveszélyesebb lázadókön végrehajtottak, 's az elcsábítottaknak és más-kép menthetőknek pedig egészben vagy rész szerint kegyelem adatott: már most rendelem, hogy mostantól kezdve minden vizsgálat alá kerülendő részesei ellen a' lázadásnak, nem rögtönítéletli, hanem rendes hadi törvényszéki eljárás intéztessék

a' polgári büntető törvényszék ülnökeinek fölvételével, a' mennyiben polgári egyénekről van szó. Olly eljárás, melly a' rögtönítéletben katonai törvények szerint helyt nem fogható szelidítéseket enged. Egyébiránt a' nov. 1-jén kiadott proclamációban tett intézkedések az ostromállapot fentartására nézve fenhagyatnak. Schönbrunn, főhadiszállás nov. 24-kén 1848. Herczeg Windischgrätz Alfréd, m. p. F. M. — Bécs kormányzója ezt hirré tévén, ugy hiszi, hogy e' kegyelmes eljárás közelismerést szürend.

(P. Hirl.)

—*.* Bécsben, nov. 19. és 20-dikán csakugyan zavargások történtek. A' munkások roppant tömegekben kiabáltak, az állandóan ülésező Gemeinderath ablakai alá csődülve, e' szavakat: kegyeret vagy halált! minek következtében természetesen igen sokan befogattak. Windischgrätz és Jellachich rendjeleket kaptak. Kitől? Hát perse a' czártól. — Windischgrätz hadiereje aligha lehet valami mesés roppantságu, mert bécsben is verbuval 10 forint foglaló mellett; az ujonczok, ugymond, a' beállításra felhívó falragaszban, a' constitutióra fognak megeskettetni. Ugyan mellyikre?

(K. H.)

—*.* Puchner császári tábornagy Erdélyben országgyűlést hirdet! Ugyanazon Puchner, ki májushó 30-án 1848 Kolozsvárott az országgyűlést V. Ferdinand alkotmányos magyar király nevében magyar nyelven megnyitá — egy új országgyűlést hirdet az ausztriai császár ő felsége nevében!

(P. Ztg.)

—*.* Pest. Az orsz. rendőrség azt tapasztalá, hogy egy idevaló lakos ellenségeinkkel összeköttetésben áll, és azokat mint alattomos kém terveinkről és határozatainkról tudósítja. Nov. 26-án éjjel e' feketesárga madár ágyából kihurczoltatván, fogságba vitetett, érdemlett büntetését bizonynyal el nem kerülendő. Iratait is mind elfoglalták, 's reménylünk, hogy azok által ellenségeinknek sok nyomos tervök tudomásunkra jön.

—*.* Magyarhonban községi őrség-ezred fog felállítatni, melly lovas rendőrséget képezend, és hasonlóan a' francia Gensdarmes-hez arra lesz rendelve, az országot gyanus gyülevésznéptől megtisztítani és pontosan arra ügyelni, valljon az utasok utlevelekkel ellátvák-e. Ezen ezrednek főállomása Pesten leend.

—*.* Vay Miklós korm. biztos a' honvédelmi bizottmánynak jelenti, hogy csapatjaink Puchner csoportjait Gyaluról, a' hová már előnyomultak, visszaverték és Gyalut bevették. A' Szamos hidja már kezünkben van. Ezen hely ránk nézve már csak azért is nyereség, mert ott mieink számára tetemes mennyiségű élelmiszereket teremthetünk elő.

(Ung.)

—*.* A' „Marcius 15-ke“-ben megjelent közlés szerint Bém tábornagy valamennyi erdélyi hadseregek főparancsnokává neveztetett ki és rendeltetése helyére már megis indult.

—*.* Torontálmegye, nov. 21. Haulik zágrábi honáruló püspök, kezdi elvégre érdemlett jutalma gyümölcseit szedni. Nem huzza ugyanis többé hazaellenes czéljai kivitelére, a' bánátusi roppant püspöki urodalmak gazdag jövedelmeit; mert azok az álladalom részére lefoglaltatván, már az álladalom által kezeltetnek. — K. lapja tudósítója ajánlja, hogy a' Haulik által a' perjámosi legelőből elszakított téren alapított csinos kis falucska, Haulikfalva nevéből megfosztatván, Uj-Perjámosra kereszteltessék; mert Haulik nem érdemli azt, hogy az általa elárult magyar nemzetnek bármelley csekély birtoka is az ő honáruló nevével viselje.

(P. Hirl.)

—*.* Versecz, nov. 21-én. Tegnap reggel 2 órakor 40—50 szerviánus Vojvodinczra jött, 's megkötözvén a' helység biráját, a' papot és tanítót, azokat magukkal Lagerdorfra fogva elvitték. Utközben a' foglyokat a' mezőn letérdepeltették, 's a' derék, hazafiui érzelmű birót agyonlövén, a' lelkészt és tanítót haza bocsáták. A' szerencsétlen biró honszeretetének esett áldozataul; mert a' haramiák azt mondák neki, hogy azért kell meghalnia, mivel Damaskin szolgabirónak megjelenté, hogy magukat Lagerdorfon 6 ágyuval ismét elsánczolni akarák.

—*.* Torontál, nov. 23-án. Korm. bizottsunk meghagyásából megyénk legközelebbi választmányi ülésében végeztetett, miszerint Temesvárott dülő honáruló Mocsonyi testvérek jószága elfoglaltasson és zárnoknak átadattasson.

E' napokban ismét két katonai kiindulás történt. Az egyik Csákovár felé sikerült. A' mint halljuk, a' ráczok elszaladtak, és az oláhok fegyvereiket átadván azt ígérék, hogy csendességben maradnak. Ezen hadküldeménynyel még néhány ezer mérő gabonát is nyertünk, melly az ottani alapítványi gabonából ide hozatott. 3 lázadó is megfogtatván behozatott. Ezen hadrakelésben gr. Leiningen Károly is részt vett. Egy másik hadküldemény nem vala olly szerencsés. Nagy alezredesnek egy összevetett terv szerint Máriássyval egyesülnie kellett volna, Knéz vidékén azonban nagy sereg ellenségre bukott, melly 1000 gyalog, 4 század dzsidás, és 10 ágyu 's azon felül még számos zendülő csoportból állott. Perjámosra csak nagy bajjal huzódhatott vissza. Itt értesülvén, hogy az ellenség Billetet elfoglalta, honnan német nemzetőreink kiszöktek. Nagy alezredes tehát Zsombolyára vonulván, ott magát elárkolja.

(Ung.)

—*.* Eszékből utasok arról értesítnek, hogy slavoniának 90 helységéből gr. Batthány Kazmér orsz. biztoshoz követek küldettek, kik azt nyilváníták, hogy egész slavonia kész egy kis magyar sereg beérkeztével magát megadni. Továbbá tudósít a' Nemz., mikép a' broodi határőrvidéki ezredben nagy nyugtalanság uralg és 10—15-tivel adják meg magukat a' végvidékiek fegyveresen, a' mint vannak, foglyokul. Supplikáczt által megrendelt ujonczozást töle egyenesen megtagadják és

egy e' végett kiküldött hadüggyvéd a' rögtöntörvény felolvasásakor agyonlövetett. (O. P. Ztg.)

—*.* Rózsa Sándor az uhlánok rémulése. Emberei pisztolyokkal és kardokkal, de azon felül még sodronyostorral is fel vannak fegyverkezve. Ezen ostor nyoltz rőfös, az utósó rőf vékony fonott sodrony, melly úgy vág, mind a' kard, a' mivel az uhlánusokat igen csudálatosan megszelidítik. Epen úgy a' fokos, illyen kéztől hajítva, 30 lépésnyire bizonyos halált okoz. Ezek mindegyike azon felül jó lövő, kiknél egy golyó sem marad halott nélkül. Maga Rózsa Sándor 13 töltényt hordoz. A' banda minden merényekre éjszaka jár ki, mihez a' lovagok és lovak is úgy hozzászokvák, mint a' macskák.

—*.* Kossuth Hirlapjában legújabb gyanánt olvashatni, miszerint Rómában lázadás ütött ki, és a' nép a' Pápa ellen is dühöng; mondják, hogy a' palotájába is lőttek.

—*.* Pest. Biztos kútfőből tudósíthatjuk, miszerint az orsz. egyetemünkben létesítendő katonai folyam felőli gondolat fölötte termékeny földbe esett, és a' hazának legközelebb bőséges gyűs mölcsöt ígér. E' gondolat akárkinek ötlött legelsőbb eszébe — az országnak az által a' legnagyobb katonai tanodában jelenleg 400 nevendék van, honnan jövő tavasszal legalább 10 zászlóaljhoz szükséges tiszteket kiszolgáltathatnak.

—*.* Pesten 6 egész 12 éves gyermekekből álló sereg létez; vannak tisztjeik és egy kapitányuk, ki rendszeren kis paripán jár, és hadigyakorlataikat remekül viszik végbe. Nehány napja e' hüvelyknyi emberekből álló sereg Kossuth lakja eleibe vonult, ott éljennel üdvözlé, és Kossuth, e' nagy ember, lejött a' kisdedekhez, és őket a' József-terig kíséré, hol azok rendbe állván, egy üdlövést tettek.

—*.* Pest. Az idevaló fegyvergyárt országnak már átvette. A' munkások a' haditörvények alá vetvék, és különemű egyenruhát kapnak. Nov. 26-án a' munkások valamennyien letették a' hazának az esküt, 's úgy vélekedünk, hogy ezen fegyvergyártó egyének a' hazának szintolly hasznos szolgálatot tesznek, mind azon emberek, kik azokat hordozzák.

—*.* Azon hír szárnyal, hogy a' magyar pap-ság azon, semmikép sem illendő elfogadáson, mellyben a' magyar püspök Olmützen részeltetett, elkeseredvén, felzúdult, 's 40,000-nyi hadsereget felállítani eltökélé magát, és a' papok, egyik kezökben kardot, másikkban a' keresztet tartván, legelől akarnak menni, hogy a' hadfiakat bátorítsák.

—*.* Két hannover-huszár mint betegek, a' temesvári táborba vitettek, midőn a' vár még a' mieinknek lenni látszott. Most már, felgyógyulván, láták, hogy foglyók gyanánt vissza-

tartóztattak. Ekkor megszökésre tökélek el magukat. Mindazáltal nem üresen és gyalog (ni a' l. vagnak vitéz véleményében gyalázat) hanem magasan lóháton akarának visszatérni, és azért nagy vakmerőséggel két dzsidáslóra pattanván, azok szerencsésen, de kimondhatatlan veszélyek köllantak el.

—*.* Egy huszár káplár a' Würtemberg huszárok közül lova nélkül elillant, minthogy néhány feketesárga tiszt által gyakorlott szigoru felvigyázat mellett azon el nem jöhetett. Az azonban rajtavesztett, és kapitányához, egy igazi derék lengyelhez vitetett, ki feketesárga bajtársai előtt a' káplárra rátámadt: „Nem tudja kend, hogy egy lovaskatonának lovát elhagynia nem szabad? Mi csinált kend? Kend lovát elhagyta? Hát kend is derék huszár! Teremtette, mindjárt takarodjon kend lovához, érti kend?!“ 'S a' káplár csakugyan megértette, elment az istállóba, hol épen akkor egy tiszt sem volt (mert ugyan akkor, bejárván nagyobb büntetést, a' kapitánynál összegyűltek) fölnyergelvén hű paripáját, elrugtatott. Midőn e' vitéz nekünk ezt beszélé, könybe lábadtak szemei, és ezen szónál „kapitány“ mindig fölvetette sapkáját. — Ez a' Szittyák szelleme! (Ung.)

—*.* Pest. Itt nem rég 100 huszár érkezett meg, kiket Gácsországból, miután fegyvereiket és lovaikat elvették, hazájokba küldtek olly megjegyzéssel, hogy szolgálatjuk ideje kitélt, — nyilván azért mert igen fáradságosnak tarták, őket tovább is megőrizni, és azon reményben voltak, hogy elbocsátásuk után inkább otthon maradnak. A' bátor vitézek mégis azonnal azt nyilváníták, hogy ismét 4 évre beállnak.

—*.* Pest. Egy utas Erdélyből azt beszélé, hogy a' fellázított országon szerencsésen keresztüljött, mindazáltal három utlevél segélyével, mellyek' egyike magyar volt, a' másik német, és a' harmadik oláh. Ezen utlevelek halmaza lehetőségessé tette neki, a' felekezetek követeléseiknek eleget tenni. Egyébiránt mondják, hogy a' katonaság legalább az országotakon a' rendet és biztonságot úgy-úgy meglehetősen helyreállítá. (P. Z.)

—*.* Budapest. A' kormány által tetemes számú sertések, mellyeket ellenségeinknek allattomos uton küldeni akartak, lefoglaltattak.

—*.* Budapesten a' honvédelmi bizottmány most igen sok magtárt bérelt ki, miután meghatározott, hogy azon esetre, ha hogy Pest ostromállapota kijelentetnék, 600,000 mérő gabona leteendő.

—*.* Pest. A' Chinin érezhetőleg fogyván és ezen állóványnak nagy nyomossága levén, Tschögel úr Stáhly hadi főorvos urtól Hamburgba küldetett, hogy ezen orvosszert tetemes mennyiségben beszerezze. Visszatérvén azt jelenté, hogy a' china-hajnak hiánya miatt ezen orvosszer nem sokára

majd nem is kapható. Az tehát az orvosok feladata, hogy a' hidegláz gyógyítására új orvosszert találjanak fel.

—*.* Igen örvendetes, hogy minő nagy hite* szerezték maguknak a' magyar bankjegyek keletkezésük rövid ideje óta, minthogy még a' bécsi és külföldi kereskedők is inkább veszik el a' magyar bankjegyeket, mint a' németeket, sőt még készek, a' magyar bankjegyekre rápénzt is adni. (Ung.)

—*.* Azon veszteség, mely Rothschild házat Bécsben ujjalag érte, azon határozatra vette, hogy üzérségével felhagyjon és számoljon. Ugy hallik, miszerint február hó 24-ke óta e' ház fölötté kevés banküzérséget folytatott, és már régen tudatá azon tervét, hogy számolni kíván.

—*.* Windischgrätz által Bécsben behozatott katonai censura, a' mint értésünkre esett, olly szigorú, hogy az előlegesen kinyert Imprimatur nélkül még látogatási jegyeket sem szabad nyomatni. (P. Ztg.)

—*.* Egy csudálatos átváltozás. Hogy emberek, igen heves indulat után, egy éjszaka ifju arczalkatjukat elveszthetik, és az öregség alakjával felcserélhetik, hogy a' hajnak legszebb feketesége egy húszéves ifjun néhány óra alatt, szokatlan elmeháborodás után, szürkére, sőt fehérre változik, ismeretes dolog. A' sajátlagos eset e' nembem nem rég Mexicóban történt. Egy szerecsen ifju, Tom Clare nevű, megszökött, de befogatván, haditörvény eleibe állíttatott. Rémitő lelki aggodalom látszott Tom arczvonulain, midőn halálos ítélete tudtára adatott, tagjai reszkettek, 's csak alig állhatott meg lábain. Az ítélet kimondása után Tom mindjárt a' végrehajtás helyére vitetett. Itt különös látvány adódott elő: A' szerecsen arczának igen fekete színe világosodni kezdett, és néhány percz múlva szennyes fekete szürkére változott. De midőn a' szegény Tom szeméit bekötek, rángatózás jött rá, és mi alatt keze 's lába reszkett, Tom Clare-nek eredeti színe halkkal egészen elenyészett, az egész teste lassanként világos sárga lett, és végre, midőn ezen szegény Tomban az idegingerlés legfőbb fokát elérte, e' szerecsen bőr színe egy európai embernek kápráztató fehérségéhez hasonlított.

(Levélben közlé Woodwille hadnagy, kire a' végrehajtás bizva volt.) (Telescop.)

—*.* Tredgold' szere férgek ellen az üvegházakban. Tredgold fellelé, hogy a' növényeket üvegházakban a' férgeknek minden pusztításaik ellen biztosítani lehet, hogyha felolvasztott keserű aloé-val megmossuk. A' növények' egészsége ez által legkevesebbet sem szenved, és a' melly növény avval megmosatott azt a' férgek többé nem bántják.

—*.* Homokföldet termővé tenni. Hogyha a' taraczkyökér (Trit. repens) szecskametsző lán apróra vágattatik, és, mint a' rozs,

homokpusztákra vettetik, mindazáltal nedves időben, úgy hamar gyökeredzik és zöldellik. Ha néhány évig a' juhok járásától megóvjuk, nehogy a' gyökereket kitepják, úgy idővel megerősítik a' földet.

—*.* Trágyázás vérrel és szappanvizzel. Ezelőtt vér és szappanviz mint a' szőlőtökének legjobb trágyázása ajánlatott. Ezen fölötté nyomos észrevétel mindazáltal kiterjesztést érdemel oda, hogy a' vér és szappanviz minden növényeknek igen jótékony táplálatuk; az első mint jeles tápanyag, az utóbbi a' vele egyveles sós és lúgsós létszerek miatt egyszersmind hasznos ingerlő szer. — Schmidt orvosnak Gersfeld-en a' Rhön mellett, az egész tájékon legszebb és legbujább virágjai vannak egész éven át, és — kell 's szabad e' a' titkot elárulnom, melly által azon virágdicőséget eszközöli?! ó a' virágjai élesztése és erősítésére, az — — érvágással nyert vért használja, mellyet betegeiből kiereszt és mellyet egyéb társai, kik nem egyszersmind virágkedvelők, haszon nélkül elötnék. — Magam is mindig vágyton vágyva várok házamban egy egytetemes mosásra, hogy e' végre megmaradt szappanvizben virágjaimat részesíthessem, mellyek arra mindig nagyon buján felveszik magokat. (Fr. Bl.) Porsch orv.

—*.* Sindelyes házfödeleket tűzveszélytől védő máz. Egy pint szitált fahamu és három pint oltott mész lenmagolajjal tézta idomura dörzsöltessen, és azzal a' tüztől ovandó tárgyak megkenettessenek, elsőbb vékonyan, másodsor vastagon. Ezen fődém a' vízben egyszersmind megkeményedik mint a' kő.

—*.* Szőnyegek szobákban, mint angolhonban és törökországban a' talajon kiterítve találatnak, az egészségnek fölötté ártanak, mert igazi portartók, és mint olyanok a' tüdőre ártalmas befolyásukat kinyilatkoztatják, minthogy leggondosabb tisztítás mellett is el nem távoztathatik, hogy mindig új meg új por ne lepje, melly a' szobában elterjed, a' nélkül hogy észre vennők, mi azonban végre annál rosszabb.

—*.* Tört üvegeket, korsókat, fazékakat s. a. t. gyorsan enyvezni. Oltatlan meszet tojásfehérrel kövön jól összedörzsölni, az edény eltört részét azzal bekenni, a' tört darabkákat ügyesen összeilleszteni, és megszáritani.

—*.* Eynvkészítés könyvek enyvezésére. Két pint közönséges vízben gyöngé tűznél elolvasztunk 6 obon (Úncia) enyvét, és ugyanannyi fehér szappant, a' bekövetkezett olvadás után hozzá teszünk 3 obon porrá tört timsót, mellyet a' bekövetkező teljes elolvadásaig kavarni kell. A' papir íveket ezen keveréket a' papirosra szivaecsal vagy széles ecsettel rákenni, miután az íveket zsinegekre fűzven megszáritjuk. (Fr. Bl.)

—*o. Egy persa faültetőrül. Egy persa sakkbizonyos napon vadászat alkalmával találkozik egy falusi emberrel, ki egy diófát ültetett. Mennyi idős vagy? kérdezé a' sakk az öreget. „Négy esztendő” felelé ez. Ekkor azt egy a' király kísérei közül ezen képtelen feleleteért megakarja pirongatni. Hanem az öreg viszonzá: „Tudjátok meg, hogy az értelmes ember azon időt, mellyet esztelenségekkel, alvással és gyönyörködtetésekkel elvesztegetett, nem számlálja; én e' szerint csak azt tekintem valódi életidőnek, mellyet az Isten tiszteletében, és kötelességeim teljesítésében eltöltöttem.” — A' királynak tetszett e' vélemény, és az öreggel nagyobb beszélgetésbe ereszkedett. „Itt fákat ültetsz, öreg,” mondá az neki, „és még sem remélheted, hogy azokról gyümölcsöt ehess.” „Az igaz” válaszolá a' földműves; „miután azonban mások számunkra ültettek, illő, hogy mi ismét mások számára ültessünk.” „Jelesül” felkiálta a' sakk; és azonnal a' kincstárnok ajándékol (a' mint szokásban volt, ha az uralkodó valaki iránt tetszését fenszóval kijelentette) 1000 aranyt nyújtott az öreg embernek. A' ravasz pór, miután az ajándékot mély meghajtással átvevé, azonnal azt viszonzá: „Királyom, más emberek fáit csak 40 éves korukban érik el tökéletes növésüket, az enyimek azonban itt teremnek gyümölcsöt, a' mint elültettek.” „Emberül” felkiálta a' sakk, és következett egy másik erszény aranyokkal telve, mire a' paraszt folytatá: „Más emberek fáit évenként csak egyszer gyümölcsöznek, de az enyimek egy nap kétszer termők. „Hasonlíthatlan!” felkiálta a' ki-

rály, és a' földművelő a' harmadik erszényt kapta. De most már megsarkantyúzá a' sakk lovát, midőn mondá: „Édes öregem, tovább nem késhetem, különben jeles feleleteid kincseimet kiüríthetnék.”

—*o. Elődeinknek az emberi élet öröm-korszakaiban példabeszédi fokozatjuk volt. Itt mondatik: Akarsz-e egy nap víg lenni? Menj fürdőbe. — Akarsz-e egy hétig víg lenni? Vágass eret. — Akarsz-e egy hónapig jókedvű lenni? Ölj sertést. — Akarsz-e egy évig jókedvű lenni? Végy el fiatal nőt. — Akarsz-e mindig jókedvű lenni? Légy pappá, akkor későn-korán énekelsz eleveneknél és holtaknál.

(W. Ung.)

Gabona és liszt ára Aradon 1848. évi december 7-én.

Nevenként:	Egy posonyi mérő váltópénzben					
	legjobb		középsz.		silány	
	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.
Tiszta búza	4	30	4	15	4	—
Kétszeres	3	30	3	15	3	—
Rozs	2	45	2	30	2	24
Arpa	1	45	1	36	1	30
Zab	1	57	1	48	1	45
Kukorítza	2	15	2	8	2	—
1 mázsa lángliszt	12	—	—	—	—	—
1 „ Zsemleliszt	10	—	—	—	—	—
1 „ Fehér kenyérl	8	—	—	—	—	—
1 „ Fekete szinte	6	30	—	—	—	—

Nov.	Neve és sorsa a' meghalálozottnak	Vallása	Kora	Betegsége	Lakása és halálozati helye
26	Lutz Erzsébeth, molnár' l.	Kath.	5 n.	göresök	Pernyáva k. v.
—	Gumerczy Kata, özvegnő	—	60 e.	aszkór	Zsidóutca.
27	Kiss Rozália, szinte	—	55 —	tüdőlob	Sarkad k. v.
—	Burián István, napszámos	—	53 —	véletlen agyonütés	Demeterutca
—	Popa Veronka, csizmadiamesternő	G. n. e.	38 —	tüdőlob	Pernyáva k. v.
28	Galliny Teréz assz., özv. gyógyszerésznő	Kath.	44 —	tüdővész	Kossuthutca.
29	Rum József, földész' f.	—	13 —	epemirigy	Séga k. v.
—	Vasniska Mária, köműves' l.	—	8 n.	göresök	Sarkad k. v.
30	Tóth Mihály, ácslegény' f.	Ref.	12 —	szinte	Ujvilágutca
—	N. N. ujmagyar	—	24 e.	halva találtatott	szinte.
—	Karácsonyi Katalin, árva	Ágost.	14 —	tüdőlob	Tyúl utca
—	Avrám Juon, földész' f.	G. n. e.	2 —	forroláz	Gája k. v.
—	Hlednik Zsuzsanna, leányé	Kath.	1 —	aszkór	Erdőutca.
—	Szabó Erzsébeth, földész' l.	—	14 n.	göresök	Pernyáva k. v.
—	Kaizer Rozália, földésznő	—	36 e.	tüdővész	Poltura.
—	Nikolae Adám, aradi szolga	G. n. e.	34 —	hólyagos himlő	Megyei kórház.
December hó:					
1	Tóth Bálint, ácslegény	Ref.	34 —	elvérzés	Déliutca.
—	Kántor György, földész' f.	Kath.	13 hó	göresök	Radnaiút.
2	Grosz Rozália, kalmár' l.	—	18 e.	tüdővész	Kossuthutca
—	Molnár Pál, timárlegény	G. e.	29 —	torokgyík	Halászutca.
—	Dvoretzky Jusztina, csizmadiamester' l.	Kath.	10 —	agylob	Kossuthutca.
—	Piros Szija, özv. földésznő	G. n. e.	75 —	szinte	Magyarváros

Nyomatott Sveszter Ferencznel.